

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm III. Abbate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

absoluit, prohibens insuper ne quisquam ei in posterum tanquam Imperatori, aut Regi pareat, in eos autem, qui veluti Imperatori, aut Regi consilium, auxilium vel fauorem præstiterint, excommunicationis sententiam ipso facto incurrendam decernit.

Denique addit Papa, quòd Principes ij Germaniæ, ad quos Imperatoris electio spectat, Successorem deposito Friderico liberè eligere debeant; de Regno autem Sicilia cum Cardinalium Concilio promissurum se ait.

CAPITVLVM III.

Abbate.

PARAPHRASIS.

Lis erat inter Abbatem de Bonefacto & Hospitalarios S. Ioannis super loco de Rosellis, quem Abbas pro se & cum Conuentu agens in iudicio, ad Monasterium iure dominii, aut quasi dominii una cum finib⁹ suis pertinere dicebat, ex Arragoniæ Regis donatione; ideòque petiit eum Monasterio adiudicari, & Hospitalarios inde amoueri, sed Hospitalarii litem contestantes dixerunt locum de Rosellis ad ipsos pertinere, quia Rex Arragoniæ Castrum Caruaræ cum finibus suis, intra quos locus ille erat, dudum donauerat Hospitalariis sub conditione, si à Saracenis infidelibus eriperetur, quamobrem cum talis conditio iusta & pia fuerit, & quidem impleta, quandoquidem successor Regis videlicet nepos eius Castrum & locum illum à Saracenis abstulit; stabilità autem intentione suà postea refutant Hospitalarii allegationes Monasterii, videlicet quòd Abbas & Conuentus intentionem suam haud probârunt; dicebant enim in libello, quòd locus de Rosellis Monasterio donatus fuisset à Rege, postea verò ostenderunt Regem donasse Monasterio Populeti, à quo deinde Monasterio suo donatus fuerit; neque refert, quòd Rex

Monasterio Populeti fecerit donationem sub modo seu grauamine, vt aliud Monasterium construeret, quia non ideò voluntas eius fuit, vt locus ille de Rosellis ad construendum Monasterium applicari deberet, sed vt Monasterium Populeti multis largitionibus cumulatum ex propriis redditibus Monasterium ædificaret. Sed neque ea donatio, quæ à Monasterio Populeti facta fuit Monasterio ipsi de Bonefacto eidem suffragari potest, eò quòd post litem contestatam inter Monasterium de Bonefacto & Hospitalarios, & post processum in causa, contigerit, quare apparet inde, quòd dictum Monasterium de Bonefacto jus extrali donatione, si quid ei acquisitum est, in iudicium non deduxerit, quippe cum postea superuenerit, consequenter nec de eo iure sententia ferri potest, quandoquidem Iudex pronuntiat tantum super petitis, seu contentis in libello.

Vicissim verò ex parte Monasterii de Bonefacto replicatum fuit donationem illam conditionalem subsistere non posse, quia Rex ille prior successorem suum obligare non potuerit quoad ea, quæ successor industrià suà acquisiuit, ita vt propria & ab hæreditariis bonis separata censerentur. Ob stare etiam non debere, quòd obiectum fuit, donationem à Monasterio Populeti factam fuisse post litem in iudicio contestatam & processum in causa, quia sicuti in Reo obseruari solet, ita etiam actori prodesse debet, si quid iuris ipsi durante iudicii processu ante sententiæ pronuntiationem superueniat.

Ad has replicationes Hospitalarii responderunt donationem à Rege olim factam fuisse nomine Regni, & ideò successorem nepotem eius donatoris obseruare eam & implere debuisse, donationem verò, quæ à Monasterio Populeti facta est Monasterio de Bonefacto, patrocinari ipsi non posse, quia si actor ex certa & speciali causa egit, & postea alia causa seu titulus ei superuenit, non potest videri novum hunc titulum in iudicium adduxisse.

duxisse. Quare Iudex sententiam pronuntiaturus exactè considerare debet, num ex ea ipsa causa, quæ ab actore proposita est, initio ipsius fundata sit, nec ne. Secus esset, si actor egisset ex causa generali petendo rem sibi adjudicari, quia eius dominium aut quasi dominium ad ipsum pertineret, tunc enim Iudex sententiam laturus id solum considerare debet, utrum de iure, seu dominio eius constet, ad eò ut tamen jus post litem contestationem supervenerit, ac proinde primitus jus verum petendi non habuerit, tamen pro ipso sententia ferenda sit, sed neque multum prodesset Reo, si in eo iudicio absolueretur, quia mox alio inchoato contra ipsum iudicio condemnandus foret; Igitur manet discrimen hoc, quòd qui generaliter intentionem proponit de dominio sibi competente, obtinere possit, etsi dominium in ipso iudicii processu ante sententiam superveniat, at verò agens ex causa seu titulo speciali obtinere non debeat, nisi intentionem suam, ex eo ipso titulo, quem expressit, demonstrârit.

Cùm itaque Monasterium de Bonefacto in petitione sua proposuerit donationem loci de Rosellis à Rege sibi factam fuisse, id autem postea non ostenderit, sed solum docuerit de donatione facta ipsi à Monasterio Populeti, quæ tamen in petitione expressa non erat, & postea primum euenit, nullum ex ea commodum Monasterium de Bonefacto reportare debet.

His ex utraque parte propositis, Cardinalis huius causæ auditor diligenter perpendit, si ex causa speciali actum sit, videlicet ex donatione, aut venditione, quòd Iudex sententiam laturus animum suum informare debeat ex probationibus productis secundum locum, tempus, aliasque circumstantias, ut appareat, num ex causa illa speciali, quam in petitione posuit actor, eius interfuerit, nec ne. Secus autem esse, si ex generali causa petitio facta fuerit, quia Dominus rei sit. Tametsi ve-

ro aliqui curiosi, qui subtilitatibus parum vtilibus inhaerent, aliter in hac ipsa causa (si actum sit titulo nullo expresso) discurrant, tamen vtilius est ob velocitatem causæ expeditionem sequi id, quòd dictum fuit, præsertim cùm nonnulla ob communem vtilitatem contra juris rigorem ex æquitate tolerari notum sit. Sed ut ad propositum redeamus, cùm, ut dictum est, Abbas & Conuentus de Bonefacto donationem sibi à Rege factam esse, quæ causam specialiter proposuerant, minimè probârint, id eò auditor Hospitalarios ab eorundem petitione absoluit, quam sententiam Innoc. IV. ratam habuit, & Apostolicâ authoritate confirmavit.

S Y M M A R I U M.

1. *Etiâ in vendicatione rei corporalis libellus ita formari potest, ut quis dicat rem ad se pertinere jure dominii, vel quasi pertinere.*
2. *Agens rei vendicatione petit rem sibi adjudicari, & inde possessorem amoveri, ut sibi res restituatur. Cantela pro eo, qui iudicio petitorio experitur.*
3. *Terra ab infidelibus possessa donari alicui potest, sub conditione si ipsis erepta fuerit.*
4. *Donatio facta sub conditione honesta, eâ impleta purificatur & consistit.*
5. *Ecclesia aut Monasterio, quòd nondum fundatum aut extructum est, donatio fieri non potest. Potest tamen ei aliquid relinqui per modum legati, vel alterius mortis causâ facta dispositionis.*
6. *Si rex, episcopus, vel similis persona ratione dignitatis sua donationem, aliamve dispositionem, vel pactionem legitimam faciat, ea obligatur successor, non ut ex propriis, sed bonis dignitatis solvat.*
7. *Renocare tamen donationem possit successor, si per eam notabiliter status regni laederetur.*
8. *Actor rei vendicatione agens, si certum titulum expressit, quem probare non potuit, rem absolvi debet, etsi post litem contestatam*

nouus titulus accesserit, ex quo obtinere possit.

9. *Actor tamen alio iudicio ex alia causa, vel titulo experiri poterit.*

10. *Et si post litem contestatam supervenerit titulus nouus domini, pro actore pronuntiandum erit iuxta ius canonicum, non autem civile. Si quidem actor dominium, aut quasi dominium absolute tanquam actionis realis propinquam causam in iudicium duxerit, & non aliam certam.*

Notand. I. Etiam in vindicatione rei corporalis libellus ita formari potest, ut quis dicat rem ad se pertinere iure domini, aut quasi domini, si videlicet actor suspicetur iam eum, à quo causam habet, seu rem accepit, eius dominum fuisse, quia si cum bona fide & cum titulo colorato accepit, & huc usque possedit, usucapione nondum absoluta, competit ei publiciana in rem actio aduersus alium possessorem, qui Dominus non est. *l. ult. ff. de publiciana in rem actione.* Videri potest gloss. hic verb. *domini, vel quasi,* & quæ docui *l. 3. tract. 1. de iust. 6. 5. n. 1.*

2 Notand. II. Agens rei vindicatione duo petit, rem sibi adiudicari tanquam Domino, & possessorem inde amoueri, ut sibi res restituatur, quemadmodum in *l. Qui petitorio. 36. ff. de rei vendic. consilium datur ei,* qui petitorio iudicio experitur, ut curet ante omnia interrogari reum, num possideat vel dolo possidere desierit, ita ut pro possessore iurisdictione habeatur. Videatur hic Petrus Ancharanus post principium.

3 Notand. III. Terra ab infidelibus possessa donari alicui potest sub conditione, si ipsis erepta fuerit, sicuti enim iactum retis alicuius donare aut vendere alteri potest, ita & victoria spem. Adde si terra prius Christianorum erat, & postea ab infidelibus ipsis erepta, v.g. Hierosolimitana; absolute donari posse ab eo, qui potestatem habet, sicuti tradit Bart. in *l. Liber homo. ff. de captiuis.* Ancharan. hic. not. 7. Dominicus super hoc cap. 9. allegabatur, idque propter ius postliminii, quia si res ab hostibus erepta denuò

recuperetur, perinde esse solet, ac si nunquam capta fuisset, & semper in potestate ac dominio pristini Domini permanisset. *l. Id quod. 9. ff. de legatis. primò.*

4 Notand. IV. Donatio, quæ facta est sub conditione honesta, ea impleta purificatur & consistit, sicuti docui *l. 3. tract. de iust. 6. 4. n. 5.*

5 Notand. V. Ecclesiæ, aut Monasterio, quod nondum fundatū, aut extructum est, donatio fieri non potest, arg. c. *Ad audientiam. 5. de Eccles. adif.* Quamuis ei per modum legati, alteriusue mortis causâ factæ dispositionis aliquid relinqui possit, iuxta c. 3. *de testam.* & docet eleganter Bart. in *l. seruos. ff. de alimentis legat. Franc. hic §. allegabatur. n. 3.* quòd aliquis bona legare possit Monasterio construendo, imò etiam Monasterium vel Ecclesiam ædificandam hæredem suum instituire. Ratio discriminis traditur in *gl. l. Illud. 19. versu. sed quid dicam C. de SS. Ecclesiis.* quia donatio cum species pacti sit, requirit, ut pars altera donationem acceptet per se, vel per alterum, Ecclesia autem, quæ non est, acceptare non potest, at verò dispositio legati non requirit legatarii acceptationem, quia hæres legatum exequetur; Quare, inquit, Bart. etiam inter viuos donari alicui posset v. g. prædium, imposita ei obligatione, ut Ecclesiam exstruat, & dotet, iuxta doctrinam gloss. *incit. c. Ad audientiam. verb. non possumus.*

Porro quòd Ecclesia construenda possit institui hæres, inde ostendi debet, quia ob benignam juris interpretationem testator in hoc casu censetur animam suam hæredem instituire, executionem verò Episcopo loci, alicuius à se nominatis executoribus committere.

6 Not. VI. Si Rex, Episcopus, vel similis persona ratione dignitatis suæ donationem, aliamue dispositionem, aut pactionem legitimam faciat, eam obligatur etiam successor, non ut ex propriis soluat, sed ex bonis eiusdem dignitatis, ita Ancharan. hic. q. 14. Franc. in §. *pro parte autem. n. 2.* vbi admonet eum Joann. Andr. hic. n. 2. quòd successor siue nepos donatoris locum de Rosellis

lis acquisuerit, tanquam Rex sub vexillis regni, & ideò donationem aui implere debuerit. Cæterùm si per donationem regni status notabiliter læderetur, successor eum reuocare posset, quâ de re dictum est in *c. Intellecto. 33. de iur. iurand.*

7 Obiicies contra ista notanda: allegationes partis positæ in corpore Iuris non faciunt jus, sicut *gl. hic docet verb. iudicio, & gloss. marginalis in l. unica. C. quando non petentium &c.* quod ex verbis narratiuis facti non est licitum arguere, hæc autem quæ posuimus notanda, fundantur super partis narratione, ergo censeri non debent doctrinæ per jus approbatæ.

Resp. si narratio partis per compositorem, seu auctorem juris approbata videatur, tum vt juris doctrinam allegari posse, maxime si etiam communis DD. consensus accedat; id verò in proposito accidit; sicut etiam *Franc. notant. §. Sed ad hæc. in fine.*

8 Not. VII. Si actor rei vendicatione agens, certam causam, seu titulum expressit, quem probare non potuit, Reus absolui debet, tametsi post litem contestatam noua causa seu titulus dominiij actori accesserit, ex quo obtinere posset. Ratio est quia Iudex sententiam ferre non potest, nisi super eo quod petitum & super quolis contestata est.

9 Cùm itaque actor dominiij jus non generatim in iudicium deduxerit, sed quatenus sibi tunc competere aiebat ex particulari contractu, videlicet donationis factæ à Rege Arragoniæ; ideò si hanc suam intentionem non probauerit, Reus absolui debet ab hoc iudicio. Veruntamen actori non obstabit exceptio rei iudicatæ, quo minùs alio iudicio ex alia causa ac titulo siue is tempore litis contestatæ in prioris iudicio extiterit, siue postea supervenerit experiri possit, iuxta *l. Si mater. 11. §. deniq. ff. de except. rei iudicatæ.* Et notat hîc *Ioan. Monach. n. 13. & docui in c. 2. De libelli obligatione.*

10 Sin autem dominiij, aut quasi dominiij, tanquam causa propinqua actionis realis absolutè in iudicium deductum fuit,

non expressâ certâ causâ. v. g. peto mihi à Titio possessore ædes dari, quia Dominus earum sum, aut quasi Dominus; & post litis contestationem titulus novus dominiij ipsi adveniat, distinguendum est inter jus civile & Canonicum, nam spectato jure civili, non potest iudex pro actore secundùm eam causam seu titulum novum pronuntiare, quia non potest iudicare, nisi secundùm id, quod in iudicium deductum fuit, at verò causa, seu titulus postea superveniens non fuit in iudicium deductus, nec lis super eo contestata, quia tunc non erat, ergo &c. idque sumitur ex *l. Non potest. 23. ff. de iudiciis.* & videri potest *Bald.* hanc rem benè explicans in *l. i. n. 7. C. de alienatione iudicii:* at verò secundùm jus Canonicum (in quo æquitas magis, quàm juris subtilitas attenditur) sufficit, si titulus dominiij postea supervenerit, saltem priusquam in causa conclusum sit, vt iudex pro actore pronuntiare possit, sicuti hîc in text. dicitur: quia secundùm benignam interpretationem, vt liti expeditior finis imponatur, censetur omne id in iudicium esse deductum per petitionem ex causâ generali, quidquid vel tunc erat, vel postea durante iudicii processu futurum sit idoneum ad dominiij translationem. Imò verò *Barr. inciv. l. Non potest,* existimat id etiam secundùm jus civile sentiendùm esse. *arg. l. Vltima. C. de annali exceptione,* vbi dicitur: quòd is, qui libellum quendam formavit, omne jus, omnesque actiones suas in iudicium deduxisse censetur, sed facilis est responsio, quòd omne id jus, omnesque actiones tunc competentes in iudicium deducat, non autem orituras, quia actio non datur, nisi jure tunc subsistente, cùm sit petitio eius quod sibi debetur. Itaque nisi ad benignam Juris Canonici dispositionem confugiamus, non videtur hac doctrina defendi posse, quod etiam Pontifex indicavit, cùm dixit propter æquitatem ab exacti juris regulis quandòque discedi.

¶ (o) ¶